

Yttrande
2024-04-09

(Vänsterpartiet, Socialdemokraterna, Miljöpartiet)

Ärende 6

Yttrande angående – Redovisning av genomförda aktiviteter utifrån planerna mänskliga rättigheter och med förslag på aktiviteter 2024

Yttrandet

Den fördjupade uppföljningen tydliggör än mer den låga graden av genomförande gällande planerna. Även om vissa väldigt viktiga insatser har genomförts så blir slutsatsen att det sammantaget varit flera förlorade år gällande arbetet för mänskliga rättigheter. Den nya riktlinjen för MR-arbetet i nämnder och styrelser som är under framtagande i kombination med förnyade planer på flera områden behöver leda till konkreta förbättringar för att komma vidare i arbetet.

Att stadsledningskontoret väljer att inte genomföra uppdraget att komma med förslag på vilka aktiviteter i planerna som kan genomföras under detta år innebär att vi tappar mer i måluppfyllelse än nödvändigt. Kommunstyrelsen har beslutat att förlänga giltighetstiden för planerna och ska med hjälp av stadsledningskontoret leda, samordna och följa upp Göteborgs Stads verksamheter och säkerställa att målen nås. Viss vägledning för nämnderna att genomföra planernas viktigaste aktiviteter hade varit på sin plats. Vi väljer dock att inte återremittera ärenden än en gång utan fokuserar på att snabbt komma igång med den nya styrningen av mänskliga rättigheter och öka måluppfyllelsen.

Tilläggsyrkande

2024-04-05

Reviderat: 2024-04-08

SD, D

Ärendenummer: SLK-2024-00194

Tilläggsyrkande angående – Redovisning av genomförda aktiviteter utifrån planerna mänskliga rättigheter och med förslag på aktiviteter 2024

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Stadsledningskontoret får i uppdrag att redovisa en detaljerad kostnads- och resursanvändning för genomförda och föreslagna aktiviteter enligt planerna för mänskliga rättigheter, även för planerade åtgärder året 2024. Detta ska innefatta en uppdelning av kostnader och personalresurser som använts och planeras att användas för respektive plan och aktivitet, samt en bedömning av de faktiska och förväntade effekterna för att nå ökad måluppfyllelse i aktiviteterna.
2. I övrigt bifalla tjänsteutlåtandet.

Yrkande

Arbetet med planerna och aktiviteterna för mänskliga rättigheter visar på en avsaknad av prioritering och effektivitet. Enligt uppföljningen har endast en bråkdel av aktiviteterna genomförts helt, medan en betydande andel antingen är delvis genomförda eller inte genomförda alls. Det är ett ineffektivt användande av kommunens resurser.

Vi ifrågasätter värdet av att upprätthålla ett flertal planer vars syften redan täcks av kommunallagens krav på rättvis behandling av medborgare. Att ytterligare belasta kommunens budget och personal med planer vars direkta nytta är oklar, och i vissa fall baserad på åtgärder vars effektivitet inte är bevisad eller relevant, kan inte anses vara ansvarsfullt.

Vidare står vi fast vid att Göteborgs stad bör ompröva nuvarande ansats och fokus i sitt arbete med mänskliga rättigheter, för att säkerställa att insatserna är både kostnadseffektiva och har en konkret positiv inverkan på stadens invånare.

Det är med denna motivering som det behövs en detaljerad redovisning av de ekonomiska och personalmässiga resurser som har använts och planeras att användas för dessa aktiviteter, samt en bedömning av effekterna för att nå ökad måluppfyllelse.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-03-07

Ärendenummer SLK-2024-00194

Handläggare

Eva Marie Ruotsalainen Kjellström

Telefon: 031-368 04 22

E-post: eva-marie.kjellstrom@stadshuset.goteborg.se

Redovisning av genomförda aktiviteter utifrån planerna mänskliga rättigheter och med förslag på aktiviteter 2024

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

Redovisning av genomförda aktiviteter utifrån planerna och med förslag på aktiviteter för 2024, i enlighet med vad som framgår av stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, antecknas. Kommunstyrelsens uppdrag 2024-01-10 § 24 punkt 1 förklaras fullgjort.

Sammanfattning

Stadsledningskontoret redovisar genomförda aktiviteter utifrån sex planer inom mänskliga rättighetsområdet i enlighet med det yrkande som lades i samband med att den fördjupade uppföljningen av planerna som beslutades i kommunstyrelsen 2024-01-10 § 23 och kommunfullmäktige 2024-02-01 § 18. Enligt tilläggsyrkande V, S och MP ska stadsledningskontoret även ge förslag på aktiviteter under 2024.

Den fördjupade uppföljningen visar på att planerna till viss del bidragit till förflyttningar i respektive rättighetsområde, men att arbetet generellt kännetecknades av spretighet, brist på systematik, begränsad och ojämn tillgång till verksamhetsnära stöd och kompetens. I den här redovisningen av genomförandet av aktiviteterna i planerna visar att av totalt 109 aktiviteter är 23 aktiviteter genomförda, 48 delvis genomförda, 33 ej genomförda. Ytterligare 5 har inte varit möjliga att genomföra eller värdera. Då planerna är olika i både karaktär och omfattning bör jämförelser planerna emellan ej göras vad gäller genomförandet av aktiviteter.

Stadsledningskontoret bedömer att det inte är ändamålsenligt att föreslå en prioritering av de aktiviteter som kvarstår att genomföras, med hänvisning till att planerna har förlängts ytterligare ett år och att aktiviteterna fortlöper 2024 enligt utpekat ansvar. Aktiviteterna har även en stark koppling till de uppdrag som pågår med anledning av kommunfullmäktiges beslut i budget 2024. Om bedömningen kring prioriterade aktiviteter kvarstår, är det stadsledningskontorets uppfattning att en sådan prioritering bör hanteras inom respektive nämnd och styrelse.

Bedömning ur ekonomisk och ekologisk dimension

Stadsledningskontoret har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån dessa dimensioner.

Bedömning ur social dimension

Redovisningen synliggör i vilken omfattning aktiviteter genomförts i de sex planerna inom mänskliga rättighetsområdet. Planerna kan kopplas till på vilket sätt Göteborgs Stad efterlever de skyldigheter som offentlig verksamhet har vad gäller de grupper som planerna omfattar.

Bilagor

1. Kommunstyrelsens protokollsutdrag 2024-01-10 § 24
2. Tilläggsyrkande V, S och MP
3. Bedömning av genomförandet av aktiviteter i de sex planerna

Ärendet

Stadsledningskontoret har fått i uppdrag att återkomma till kommunstyrelsen med redovisning av genomförda aktiviteter utifrån de sex planerna inom mänskliga rättigheter med förslag på aktiviteter för 2024. Redovisningen är en återkoppling på ett tilläggsyrkande V, S och MP.

Beskrivning av ärendet

En fördjupad uppföljning av sex planer inom området för mänskliga rättigheter genomfördes under 2023. Ärendet beslutades i kommunstyrelsen 2024-01-10 § 23 och kommunfullmäktige 2024-02-01 § 18. De sex planerna var:

- Göteborgs Stads plan för stärkta insatser mot rasism 2020-2023
- Göteborgs Stads plan för att förbättra hbtq-personers livsvillkor 2017-2023
- Göteborgs Stads plan för Jämställdhet 2019-2023
- Göteborgs Stads plan för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck 2020-2023
- Göteborgs Stads plan för arbetet med nationella minoritetsfrågor 2020-2023
- Göteborgs Stads plan för arbetet med finskt förvaltningsområde 2020-2023.

Ett yrkande lades i kommunstyrelsen som bifölls i samband med när ärendet beslutades. Enligt yrkandet har det varit svårt att utläsa vilka insatser som genomförts då redogörelserna i den fördjupade uppföljningen i huvudsak var översiktlig. I yrkandet står det även att det redan finns politiska beslut om att planen för stärkta insatser mot rasism ska förnyas samt att en ny hbtqi-plan ska tas fram. Det står vidare att alla planer som berörs föreslås även att gälla under 2024, men att det gör det svårt att bedöma vilka insatser som är relevanta att ha med även i de nya planerna.

Enligt kommunstyrelsens beslut får stadsledningskontoret i uppdrag att återkomma till kommunstyrelsen med redovisning av genomförda aktiviteter utifrån planerna och med förslag på aktiviteter för 2024.

En matris har tagits fram bestående av en tabell för respektive plan med en bedömning av varje aktivitets genomförande. Matrisen återfinns i bilaga 1 med en förklarande text till de bedömningskriterier som använts. I anslutning till bedömningarna finns en kortare text som beskriver hur genomförandet gått och som ligger till grund för bedömningen. Texten är hämtad ifrån den fördjupade uppföljningen. I en del fall har bedömningen kompletterats med information från de underlag som legat till grund för uppföljningen. I några fall har det inkommit uppdaterad information efter att den fördjupade uppföljningsrapporten färdigställdes och presenterades i höstas. Informationen har lagts till och är kursiverad under respektive bedömning. Görs en annan bedömning av genomförandet av aktiviteterna till följd av den nya informationen anges det i tabellen.

Redovisning av genomförandet av aktiviteterna för respektive plan

Den fördjupade uppföljningen visar på en övergripande nivå att de sex planerna till viss del bidragit till förflyttningar i respektive rättighetsområde. Generellt kännetecknas arbetet med planerna av spretighet, brist på systematik samt begränsad och ojämn tillgång till verksamhetsnära stöd och kompetens. Nedan finns en sammanställning från matrisen av hur genomförandet av aktiviteterna i samtliga planer bedömts. Totalt rör det sig om 109 aktiviteter fördelat enligt följande:

- Genomförda insatser – 23
- Delvis genomförda insatser – 48
- Ej genomförda insatser – 33
- Aktiviteter som inte varit möjliga att genomföra eller värdera – 5

Som fördelningen visar är det lite mindre än hälften som delvis genomförts. Genomförda står för en fjärdedel och ej genomförda för en tredjedel. Då planerna har olika omfattning och karaktär bör en jämförelse inte göras planerna emellan gällande genomförandet av aktiviteterna. En del aktiviteter är lätta att genomföra och kräver inte mycket resurser, andra tar lång tid och resurskrävande. En del aktiviteter riktar sig till samtliga nämnder och styrelser, andra endast en eller några få ansvariga för aktivitetens genomförande.

En summering av genomförandet av aktiviteterna i respektive plan följer enligt nedan. Mer information om respektive aktivitetens genomförande finns dels i kapitlet om respektive plans genomförande i den fördjupade uppföljningen, dels i bilagan i tjänsteutlåtandet.

Göteborgs Stads plan för att förbättra HBTQ-personers livsvillkor

Planen omfattar sammanlagt 33 åtgärder. Åtgärderna utgår från ett arbetsgivar-, verksamhets- och medborgarperspektiv.

Av de 33 insatserna har 10 genomförts, 8 delvis och 12 inte genomförts. Tre åtgärder går inte att följa upp beroende på otydlig formulering eller att information inte finns tillgänglig för att göra en bedömning. De 10 åtgärderna som genomförts handlar om kartläggningar och stödmaterial, inrättande av mötesplatser för hbtq-personer och regler för föreningsbidrag. De åtta åtgärderna som delvis genomförts, är flera kompetenshöjande utbildningsinsatser till verksamheter i staden samt information på stadens hemsida vart våldsutsatta hbtq-personer ska vända sig för att få stöd. Av de 12 åtgärderna som inte genomförts är sju av dem inom temaområde utsatthet och diskriminering. Det är åtgärder som rör inrättande av skyddat boende och jourverksamhet, samarbete runt hatbrott och normmedvetet arbetssätt och granskning inom äldreomsorgen och grundskolan. Fyra åtgärder har inte genomförts inom HR och kompetens där de flesta fokuserar på utbildning i normkritik för ledarskap och medarbetare. En åtgärd inom temaområde föreningsliv har inte genomförts enligt plan och gäller att säkerställa ett tekniskt system så att det inte exkluderar personer som inte definierar sig som kvinna/man, flicka/pojke.

Göteborgs Stads plan för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck

Planen består av 14 insatser och utgår i huvudsak från ett medborgar- och verksamhetsperspektiv. Den här redovisningen omfattar 11 insatser. Övriga tre är kopplade till den enkätstudie som blev klar efter det att den fördjupade uppföljningen gjordes. Genomförandet av dessa insatser går att läsa i utvärderingen av planen.

Av totalt 11 insatser, har tre genomförts, sex delvis genomförts och en inte genomförts. Ytterligare en insats är formulerad på ett sådant sätt att den inte går att följa upp. De tre genomförda insatserna handlar om informationsinsatser, att utveckla resursteam heder och utreda möjligheten till att säkerställa tillgång till skyddat boende. De sex delvis genomförda insatserna är kompetenshöjande insatser och utvecklingsarbete inom myndighetsutövande socialtjänst, stärkt arbete med psykosociala insatser, framtagande av rutiner och samverkan. Den insats som ej genomförts har bedömts vara svår att

genomföra och handlar om att utveckla möjligheterna att erbjuda insatser till personer som utövar hedersrelaterat våld.

Göteborgs Stads plan för jämställdhet

Jämställdhetsplanen består av 23 åtgärder omfattande ett service-, medborgar- och arbetsgivarperspektiv.

Av jämställdhetsplanens 23 åtgärder, har sex genomförts, 10 delvis genomförts och sju inte genomförts. De sex åtgärderna som genomförts är framtagande av stödmaterial och verktyg, lönekartläggningar samt studievägledning och marknadsföring av staden som arbetsgivare. De 10 åtgärderna som delvis genomförts är kopplade till serviceperspektivet, men där flertalet inte varit helt i linje med planens intentioner att öka normmedvetenheten. Åtgärderna handlar om kompetenshöjande utbildningar, samverkan och metodutveckling i planering och uppföljning av verksamheterna, främst inom socialtjänsten och utbildningssektorn. Resterande sju åtgärder har ej genomförts i enlighet med planens intentioner. De handlar om jämställdhetsbudgetering, metodutveckling av normkritiska analyser inom stadsutveckling samt samverkan med externa och interna aktörer om i det främjande och förebyggande arbetet mot våld. Den samverkan som funnits mellan de olika skolformerna kring könsstereotypa normer kring studie- och yrkesval och våld finns inte kvar.

Göteborgs Stads plan för stärkta insatser mot rasism

Planen omfattar 10 insatser kopplade till arbetsgivar-, invånar- och verksamhetsperspektivet.

Av planens 10 insatser, har en genomförts, sex delvis genomförts och tre ej genomförts. Den insats som genomförts handlar om att utse kontaktpersoner till ett nätverk mot rasism i staden. De sex insatserna som delvis genomförts är att skapa en sektorsövergripande referensgrupp, utveckla samverkan med externa aktörer, metoder för uppföljning, det systematiska arbetsmiljöarbetet samt förstärka skolans demokrati- och värdegrundsuppdrag och agera mot rasism genom utbildning i civilturage. Av de tre insatserna som ej genomförts saknade arbetsmodellen ”Vidga normer i praktiken” finansiella medel för att påbörjas. Den andra insatsen är att integrera rasism och hatbrott i stadens trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbete som inte hanterats tillräckligt inom ramen för arbetet. Den tredje insatsen som inte genomförts i enlighet med aktivitetens intentioner är att motverka hat och hot på nätet och erbjuda stöd för utsatta.

Göteborgs Stads plan för arbetet med nationella minoritetsfrågor

Planen består av 14 insatser, vilka omfattar ett arbetsgivar-, invånar- och verksamhetsperspektiv.

Av planens 14 insatser har en genomförts, 11 delvis genomförts och två inte genomförts. Den insats som genomfört är att information om de nationella minoriteternas rättigheter finns tillgängligt via goteborg.se på svenska och på minoritetsspråk. De 11 delvis genomförda insatserna är utbildning av chefer och medarbetare i minoritetslagstiftning, material tillgängliggöras, integrering av minoriteters rättigheter i extern kommunikation och tillgängliggöra nationella minoriteters kultur i olika kulturella forum. Vidare har insatser delvis genomförts att utveckla verksamheten brobyggare, tillhandahålla undervisning i nationella minoritetsspråk inom utbildningssektorn, samråd och att integrera ett förebyggande och främjande arbete för att bland annat motverka fördomar, diskriminering, hot och våld. De två insatserna som inte genomförts är att utveckla

arbetsätt och samverkan med arbetsförlagt lärande inom yrkesutbildningar samt rekrytera personal med språklig och kulturell kompetens inom minoritetsspråken.

Göteborgs Stads plan för arbetet med finskt förvaltningsområde

Planen består av 18 insatser om omfattar ett arbetsgivar-, invånar- och verksamhetsperspektiv.

Av planens 17 insatser har två genomförts, sju delvis genomförts och åtta ej genomförts. En insats har inte kunnat bedömas på grund av att uppdraget var ottydligt formulerat. De två genomförda insatserna är att kartlägga intresse av service, vård och omsorg på finsk äldreomsorg och revidera reglementet för samrådet med den sverigefinska minoriteten. De sju delvis genomförda insatserna handlar om att information om finskt förvaltningsområde ska vara tillgänglig och vara integrerad i extern och intern kommunikation, tillgängliggöra kunskapsstöd och informationsmaterial om minoritetslagen och finskt förvaltningsområde samt att den sverigefinska kulturen och speciellt barnkulturen ska uppmärksammas. Vidare har insatser delvis genomförts med att kartlägga behovet för finsk förskoleverksamhet och tvåspråkig undervisning i skolan, erbjuda modersmålsundervisning i finska och tvåspråkig utbildning. De åtta insatser som ej genomförts handlar om att utveckla nya former för samråd med sverigefinska barn och ungdomar och tillhandahålla tvåspråkigt/finskspråkigt undervisningsmaterial. Ett flertal insatser som rör rekrytering och utbildning av personal inom kultursektorn, vård och omsorg och skolan har inte genomförts. Ej heller att utveckla och koordinera hemtjänsten så att individer kan tala finska med omsorgspersonalen. Vidare har inte den sverigefinska kulturen inte framhävts i stadens kulturprogram.

Förslag på aktiviteter 2024

I anslutning till redovisningen av hur genomförandet gått av aktiviteterna i de sex planerna, ska stadsledningskontoret ge förslag på åtgärder som ska genomföras under 2024. En aktualitetsprövning gjordes 2023 gällande de sex planerna.

Stadsledningskontoret föreslog att planerna skulle förlängas till och med 2024 då det pågår många angränsande uppdrag, däribland hur den långsiktiga styrningen av MR-frågorna föreslås utformas. Kommunstyrelsen beslutade 2024-02-01 § 23 att förlänga de sex planerna ytterligare ett år i enlighet med stadsledningskontorets förslag. Eftersom planerna förlängts är samtliga aktiviteter gällande. Vid genomgång av de aktiviteter som kvarstår att genomföras har flertalet också klara kopplingar till pågående uppdrag i kommunfullmäktiges budget 2024 och den omformning av den långsiktiga styrningen inom MR-området som föreslås. Aktiviteterna är till exempel kopplade till uppdragen att uppdatera modellen för normmedvetet arbetsätt och föreslå hur den kan implementeras i fler av Göteborgs stads verksamheter samt utreda hur ojämlikhet mellan olika grupper utifrån diskrimineringsgrunderna kan synliggöras.

Dessutom finns aktiviteter som är av den karaktären att utveckla en stadigvarande systematik såsom metodiska arbetsätt, kompetenshöjning samt utveckla olika samverkansformer som är av reglerande karaktär. De blir aktuella att omhändertas inom den övergångslösning som föreslås för den långsiktiga styrningen inom MR-området. Här kommer även beslutet om att delta i SKR:s modellkoncept för jämställdhet kunna bidra till att adressera de aktiviteter som handlar om ledning, styrning och uppföljning.

Stadsledningskontorets bedömning

Stadsledningskontorets redovisning visar vilka aktiviteter som helt kvarstår att genomföra samt vilka som blivit delvis genomförda. Stadsledningskontoret avstår från att föreslå en prioritering av kvarstående aktiviteter, utan menar att aktiviteterna fortlöper 2024 enligt utpekat ansvar. Kvarstående aktiviteter har också stark koppling till de uppdrag som pågår med anledning av kommunfullmäktiges beslut i budget 2024 som ytterligare driver på genomförandet. Dessutom kommer den föreslagna omformningen av styrningen på MR-området omhänderta behov av förstärkningar som planerna innehåller på ett mer ändamålsenligt sätt. Om bedömningen kvarstår kring prioriterade aktiviteter kvarstår, är det stadsledningskontorets uppfattning att en sådan prioritering bör hanteras inom respektive nämnd och styrelse.

Magnus Andersson

Ekonomidirektör

Eva Hessman

Stadsdirektör

§ 24 Ärendenummer SLK-2023-00750

Fördjupad uppföljning av sex planer inom området för mänskliga rättigheter samt redovisning av uppdrag om hur afrofobi, antisemitism, antiziganism, islamofobi och rasism mot samer tar sig uttryck

Beslut

Enligt yrkande från V, S och MP:

1. Stadsledningskontoret får i uppdrag att återkomma till kommunstyrelsen med redovisning av genomförda aktiviteter utifrån planerna och med förslag på aktiviteter för 2024.
2. Stadsledningskontoret får i uppdrag att i samband med revideringen av Göteborgs Stads plan för stärkta insatser mot rasism fördjupa analysen av hur rasism i Göteborg tar sig uttryck och olika gruppers utsatthet samt inkludera förslag på gruppsspecifika insatser.

Kommunstyrelsen tillstyrker stadsledningskontorets förslag och föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

1. Fördjupad uppföljning av sex planer inom området för mänskliga rättigheter, i enlighet med bilaga 1 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, antecknas.
2. Redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag från budget 2023 till kommunstyrelsen om att i samband med uppföljningen av Göteborgs Stads plan mot rasism särredovisa hur de olika typerna av rasism som afrofobi, antisemitism, antiziganism, islamofobi och rasism mot samer tar sig uttryck och att lämna förslag på eventuella gruppsspecifika åtgärder, i enlighet med bilaga 2 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, antecknas och förklaras fullgjort.

Tidigare behandling

Bordlagt den 8 november 2023, § 751, den 22 november 2023, § 822 och den 13 december 2023, § 915.

Handlingar

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande den 4 oktober 2023.

Yrkande från SD den 3 november 2023.

Yrkande från M, D, L och KD den 17 november 2023.

Tilläggsyrkande från V, S och MP den 7 januari 2024.

Protokollsutdrag

Sammanträdesdatum: 2024-01-10

Yrkanden

Jenny Broman (V) och ordföranden Jonas Attenius (S) yrkar bifall till stadsledningskontorets förslag och tilläggsyrkande från V, S och MP den 7 januari 2024 samt avslag på övriga yrkanden.

Jörgen Fogelklou (SD) yrkar bifall till yrkande från SD den 3 november 2023.

Axel Josefson (M) yrkar bifall till yrkande från M, D, L och KD den 17 november 2023 och avslag på övriga yrkanden.

Propositionsordning

Ordföranden Jonas Attenius (S) ställer först propositioner på yrkandena med undantag av tilläggsyrkandet och finner att Jenny Bromans och det egna yrkandet bifallits.

Ordföranden Jonas Attenius (S) ställer herefter propositioner på bifall respektive avslag på tilläggsyrkandet från V, S och MP och finner att det bifallits.

Protokollsutdrag skickas till

Stadsledningskontoret
KF Handling 2024 nr 3

Tilläggsyrkande
2024-01-07

(Vänsterpartiet, Socialdemokraterna, Miljöpartiet)

Ärende 23

Yrkande angående – Fördjupad uppföljning av sex planer inom området för mänskliga rättigheter samt redovisning av uppdrag om hur afrofofi, antisemitism, antiziganism, islamofobi och rasism mot samer tar sig uttryck

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Stadsledningskontoret får i uppdrag att återkomma till kommunstyrelsen med redovisning av genomförda aktiviteter utifrån planerna och med förslag på aktiviteter för 2024.
2. Stadsledningskontoret får i uppdrag att i samband med revideringen av Göteborgs stads plan för stärkta insatser mot rasism fördjupa analysen av hur rasism i Göteborg tar sig uttryck och olika gruppers utsatthet samt inkludera förslag på grupp-specifika insatser.
3. I övrigt bifalla tjänsteutlåtandet.

Yrkandet

I Göteborgs stads budget för 2023 gavs stadsledningskontoret i uppdrag att i samband med uppföljningen av Göteborgs Stads plan mot rasism särredovisa hur de olika typerna av rasism som afrofofi, antisemitism, antiziganism, islamofobi och rasism mot samer tar sig uttryck och att lämna förslag på eventuella grupp-specifika åtgärder. I detta ärende föreslås att förklara det uppdraget som fullgjort samt att anteckna en redovisning av uppföljningen av sex planer inom MR-området.

Det är nedslående att läsa om hur lite av planernas innehåll som har genomförts. Arbetet mot rasism, för jämställdhet och för minoriteters rättigheter har uppenbarligen inte varit prioriterat av den förra mandatperiodens borgerliga styre.

Det finns redan politiska beslut om att planen för stärkta insatser mot rasism ska förnyas samt att en ny hbtqi-plan ska tas fram. Alla planer som berörs föreslås även att gälla under 2024. Av uppföljningen är det svårt att utläsa vilka insatser som genomförts och på vilket sätt då redogörelserna i huvudsak är översiktliga. Det gör det svårt att bedöma vilka insatser som är relevanta att ha med även i de nya planerna.

När det gäller arbetet mot rasism så har nuvarande plan ett stort fokus på skolan. Det rödgröna styrets satsning på arbetet mot antisemitism och islamofobi genom en förstärkning av Levande historia ligger väl i linje med de insatser som finns i planen inom förskolan, grundskolan och gymnasieskolan.

Redovisningen av uppdraget om att särredovisa hur olika former av rasism tar sig uttryck lyfter framför allt fram rekommendationer på åtgärder från representanter för de fem minoritetsgrupperna som uppdraget handlar om. Inför arbetet med att revidera planen för stärkta insatser mot rasism så behöver en djupare analys göras kring vilka åtgärder som är praktiskt möjliga att genomföra och vilka som bör prioriteras.

Det rödgröna styret anser att redovisningen av de två uppdrag som detta ärende handlar om är bristfällig, men för att kunna komma vidare i arbetet så väljer vi att istället för att återremittera ärendet ge stadsledningskontoret två nya uppdrag inför arbetet framåt.

Bilaga: Bedömning av genomförandet av aktiviteter i de sex planerna

Bedömningskriterierna i tabellerna är enligt följande:

- **Genomförd.** Exempel på dessa aktiviteter är att det är en kartläggning som genomförts eller metodmaterial som ska ha tagits fram.
- **Delvis genomförd.** Det kan till exempel innebära att aktiviteten är gjord, men inte helt i linje med det som planen anger, eller i den omfattning som planen anger.
- **Ej genomförd.** Det kan till exempel bero på att ansvariga förvaltningar och bolag inte genomfört aktiviteten, eller att endast någon enstaka verksamhet bland många ansvariga har genomfört aktiviteten. Ytterligare orsaker till bedömningen kan vara att arbetet är i ett initialskede, eller att aktiviteter genomförts men som inte varit i linje med vad planen anger.
- **Aktiviteten inte varit möjlig att genomföra eller värdera.**

I de fall det inkommit uppdaterad information efter att den fördjupade uppföljningsrapporten färdigställdes och presenterades i höstas, anges det kursiverat i matrisen under respektive bedömning. Görs en annan bedömning av genomförandet av aktiviteterna till följd av den nya informationen anges det i tabellen.

Göteborgs Stads plan för att förbättra HBTQ-personers livsvillkor

Tema-område	Utsatthet och diskriminering	Ansvariga	Bedömning
Åtgärder	Genomför en studie om hur våldsutsattheten (våld i nära relationer, hatbrott och *hedersrelaterat våld och förtryck) för hbtq-personer ser ut i Göteborg. Studien ska även identifiera hur stödet för våldsutsatta hbtq-personer ser ut i staden.	Socialnämnd Centrum	Delvis genomförd. Studien som publicerades 2021 redovisar dels forskning på området, dels intervjuer med 9 våldsutsatta hbtqi-personer i Göteborg. Studien innehåller inget om utsattheten för hatbrott - vilket ingick i uppdraget.

*Hbtq-personers utsatthet vad gäller hedersrelaterat våld och förtryck ska kartläggas.	Kommunstyrelsen	Genomförd. Kartläggningen ingick i storstadskartläggningen som Örebro universitet genomförde om hederutsattheten i Stockholm, Göteborg och Malmö 2018. <i>I den uppföljande studien under 2023, redovisade Örebro universitet dock ingen data vad avser hbtqi-personer</i>
Tag utifrån studien om hbtq-personers våldsutsatthet fram en vägledning som kan användas inom socialtjänsten	Socialnämnd Centrum	Ej genomförd. Syftet med åtgärden var att bidra till ett normmedvetet och samordnat sätt i staden att bemöta hbtq-personer utsatta för våld.
Information om var/hur våldsutsatta hbtq-personer kan få stöd publiceras på stadens hemsida.	Nämnden för Konsument- och medborgarservice (sammanställande) Socialnämnd Centrum	Delvis genomförd. Hemsidan hänvisar till verksamheter som hbtq-diplomerats av VGR. Diplomeringsen upphörde dock 2017 för kommunala verksamheter. En kommunikativ svårighet som påtalats är att flera av verksamheterna riktar sig explicit till kvinnor, vilket försvårar information och möjlighet för våldsutsatta hbtqi-personer att erhålla stöd och skydd efter behov.
Inrätta skyddade boenden/ boendeplatser med skalskydd för män, trans-personer och lesbiska och bisexuella kvinnor som utsätts för våld i nära relationer.	Socialnämnd Centrum	Ej genomförd. Ärendet har ett flertal gånger behandlats av kommunfullmäktige. Socialnämnd Centrum har 2023 tagit fram förslag på plan för genomförande. <i>Bordlagt i KS 2024-02-21 och 2024-03-06. Ärendet ska efter beslut i KS på nytt till KF. Ärendenr: SLK-2023-01082</i>
Inrätta en jour- och stödverksamhet direkt riktad till hbtq-personer.	Socialnämnd Centrum	Ej genomförd. Ärendet har ett flertal gånger behandlats av kommunfullmäktige. Socialnämnd Centrum har 2023 tagit fram förslag på plan för genomförande. <i>Bordlagt i KS 2024-02-21 och 2024-03-06. Ärendet ska efter beslut i KS på nytt till KF. Ärendenr: SLK-2023-01082</i>
Utveckla ett samarbete kring kompetensutveckling och beredskap med aktörer som har specifik kompetens om hedersrelaterad våldsutsatthet hos hbtq-personer.	Socialnämnd Centrum (sammanställande) Utbildningsnämnden	Aktiviteten inte varit möjlig att genomföra eller värdera. Uppdraget är otydligt formulerat och har inte genomförts.

Bjud in organisationer i civila samhället som arbetar med stöd åt våldsutsatta hbtq-personer till en gemensam kompetensutveckling	Socialnämnd Centrum (sammankallande) Socialnämnderna Hisingen, Nordost, Sydväst, Utbildningsnämnden	Aktiviteten inte varit möjlig att genomföra eller värdera. Uppdraget är otydligt formulerat och har inte genomförts.
Genomför kompetenshöjande insatser kring hbtq/heder i de kommunala bostadsbolagen/ störningsjouren	Framtiden AB	Delvis genomförd. Finns hänvisning till webbutbildning för medarbetarna i normmedvetenhet, våld i nära relation och trygghet och säkerhet i jobbet. Finns även information om vilken hjälp och stöd det finns att få inom Göteborgs Stad kopplat till hedersutsatthet. Specifika hbtqi-utbildningar samt utbildningar om hatbrott saknas dock.
Inled ett samarbete runt hatbrott med Polisens demokrati- och hatbrottsgrupp	Socialnämnd Centrum (sammankallande), Socialnämnderna Hisingen, Nordost, Sydväst	Ej genomförd. Inom Polisregion Väst har det sedan 2016 funnits en demokrati- och hatbrottsgrupp. En strukturerad samverkan mellan denna grupp och Göteborgs Stad har inte kunnat identifieras.
Komplettera stadens trygghetsundersökningar utifrån ett normkritiskt perspektiv så att även exempelvis hbtq-personers utsatthet och hatbrott fångas upp och blir en del av arbetet	Socialnämnd Centrum (sammankallande) Socialnämnderna Hisingen, Nordost, Sydväst	Ej genomförd. Det finns flera skrivningar om att trygghetsarbetet ska inkludera olika målgruppers behov, bland annat i Göteborgs Stads trygghetsskapande och brottsförebyggande program. Men i de lägesbilder som tagits fram, liksom i trygg-i-arbetet har en inkludering av hbtqi-personer och/eller hatbrott inte gått att identifiera.
Genomför kompetenshöjande insatser kring hbtq/heder för samtliga medarbetare som arbetar med nyanlända, på HBV och/eller stödboenden för ensamkommande barn och unga och inom socialtjänsten med olika mottagarfunktioner	Socialnämnd Centrum (sammankallande, Socialnämnderna Hisingen, Nordost, Sydväst, Utbildningsnämnden	Delvis genomförd. Men svårt att värdera om enstaka utbildningsinsatser innebär en tillräcklig kompetenshöjning för att inkludera särskilt utsatta grupper i grunduppdraget.
Uppmuntra skolorna att ta del av West Prides utbud av utbildningar i normkritik	Grundskolenämnden, Utbildningsnämnden	Genomförd. I stadens samordning av stadens medverkan i West Pride sprids information och inbjudan till deltagande på en mängd olika sätt.

	Inför Normmedvetet arbetssätt i minst fem brukarnära verksamheter per år, efter modell som utvecklats i bl a SDF Örgryte-Härlanda.	Äldre samt vård- och omsorgsnämnden, Nämnden för funktionsstöd, Soc.nämnder Centrum, Hisingen, Nordost, Sydväst	Ej genomförd. En pilotmodell togs till delar gemensamt fram av fem stadsdelar 2016–2018, men arbetet slutfördes inte. Idag används arbetssättet i få verksamheter och i ringa omfattning. Implementeringen förutsätter samordning och lokalt processtöd med kompetens inom normkritik och mänskliga rättigheter.
	Minst tio grundskolor i staden utför en normkritisk granskning av den egna verksamheten, i syfte att förbättra unga hbtq-personers arbetsmiljö. Resultatet av granskningen förmedlas till övriga skolor i staden som en del av en lärandeprocess	Grundskolenämnden	Ej genomförd. Ett visst arbete påbörjades i en stadsdel, Majorna-Linné, före stadens omorganisation men slutfördes inte. En lärandeprocess mellan skolor har heller inte genomförts.
Tema-område	Mötesplatser och inkluderande rum	Ansvariga	Bedömning
Åtgärder	Inrätta i samverkan med civila samhället en mötesplats, ett Regnbågshus, för hbtq-personer	Social resursnämnd och senare socialnämnd Centrum ansvarade för åtgärden 2017–2021. Enligt beslut i KF 2021-10-28 utsågs nämnden för konsument – och medborgarservice till ny ansvarig nämnd.	Genomförd. Regnbågshuset invigdes 2022 i enlighet med beslut i KF 2021-10-28 § 9 om inriktning och en ny ansvarig nämnd. I enlighet med uppdraget i planen samverkade demokrati- och medborgarservice, som var den nya förvaltningen som övertog uppdraget, med hbtqi-communityt i arbetet med att inrätta Regnbågshuset.
	Förstärk och utvidga antalet kommunala mötesplatser för unga hbtq-personer, utifrån erfarenheter från GIA:s (Gays in Angered) verksamhet.	Socialnämnd Centrum (sammankallande), Socialnämnderna Hisingen, Nordost, Sydväst. I samverkan med Nämnden för	Genomförd. Under planperioden har två nya mötesplatser för unga hbtq-personer öppnats; Norma och House of Colors.

		konsument och medborgar-service	
	Ta fram en plan för när och hur stadens samtliga fritids- och nöjesanläggningar kan tillgängliggöras för besök av personer som bryter mot könsnormer	Idrotts- och föreningsnämnden (sammankallande) Got Event AB	Genomförd. Got Event har tagit fram en plan för åtgärdens genomförande. Idrotts- och föreningsförvaltningen säkerställer att inkluderande hänsyn tas inför byggandet av ny anläggning eller vid större renoveringar.
Tema-område	Föreningsliv	Ansvariga	Bedömning
Åtgärder	Formulera samtliga regler för föreningsbidrag på ett inkluderande och enhetligt sätt utifrån de sju diskrimineringsgrunderna	Idrotts- och föreningsnämnden (sammankallande) Kulturnämnden Soc.nämnd Centrum, Hisingen, Nordost, Sydväst, Äldre samt vård- och omsorgsnämnden Nämnden för funktionsstöd	Genomförd. I Göteborgs Stads riktlinje anges att föreningar som "diskriminerar eller på annat sätt bryter mot principen om alla människors lika värde" kan inte beviljas bidrag. Likaså ska föreningar för att erhålla bidrag "verka för lika rättigheter och möjligheter till delaktighet och deltagande oberoende av kön, könsidentitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsvariation, sexuell läggning och ålder"
	Säkerställ att det tekniska systemet för stadens föreningsbidrag inte exkluderar personer som inte definierar sig inom de traditionella könskategorierna kvinna/man, flicka/pojke	Idrotts- och föreningsnämnden (sammankallande) Kulturnämnden Soc.nämnd Centrum, Hisingen, Nordost, Sydväst Äldre samt vård- och omsorgsnämnden Nämnden för funktionsstöd	Ej genomförd. Något tekniskt system finns inte på plats som inkluderar personer som inte definierar sig som kvinna/man, flicka/pojke.
	Tag fram ett normkritiskt och stadengemensamt material om	Idrotts- och föreningsnämnden (sammankallande)	Genomförd. På uppdrag av Göteborgs Stad har RFSL (Riksförbund) tagit fram en skrift i samverkan bland annat med Göteborgs Stads HBTQ-råd.

	värdegrundsarbete att dela ut till föreningar, liknande "Säker och trygg förening". Materialet kan även användas till utbildningar för föreningsaktiva	Kulturnämnden Soc.nämnd Centrum, Hisingen, Nordost, Sydväst, Äldre samt vård- och omsorgsnämnden Nämnden för funktionsstöd	
	Föreningar som erhåller stadens stöd ska kontinuerligt erbjudas kompetensutveckling inom antidiskriminering/normkritik	Idrotts- och föreningsnämnden (sammankallande) Kulturnämnden Soc.nämnd Centrum, Hisingen, Nordost, Sydväst Äldre samt vård- och omsorgsnämnden Nämnden för funktionsstöd	Delvis genomförd. Idrotts- och föreningsförvaltningen har etablerat en samverkan med Riksidrottsförbundets studieförbund. Genom detta har föreningar möjlighet att ta del av studieförbundets kursutbud.
Tema-område	Kommunikation	Ansvariga	Bedömning
Åtgärder	Utför en ny normkritisk granskning av goteborg.se i syfte att säkerställa att tilltal/bildval/information är inkluderande. Resultatet och ev åtgärder ska förankras i alla nämnder och styrelser.	Nämnden för konsument och medborgarservice	Genomförd. På uppdrag av Göteborg Stad granskade Nationella sekretariatet för genusforskning 2018 goteborg.se. Resultatet spreds därefter till berörda verksamheter inom staden.
	Tydliggör på stadens hemsida vilka verksamheter som är hbtq-certifierade/hbt-diplomerade eller där ett Normmedvetet arbetssätt pågår	Nämnden för konsument och medborgarservice	Delvis genomförd. Verksamheter som är hbtq-diplomerade är angivna på stadens hemsida - även om en uppdatering behöver göras (se vidare under åtgärden "Information om var/hur våldsutsatta hbtq-personer kan få stöd publiceras på stadens hemsida" ovan)

	Uppmuntra föreningar att synliggöra öppenhet/inkludering för hbtq-personer, exempelvis i informationen på webben.	Nämnden för konsument- och medborgarservice (sammankallande), Idrotts- o förenings-nämnden, Kultur-nämnden, Soc.nämnd Centrum, Hisingen, Nordost, Sydväst, Äldre samt vård- o omsorgsnämnden Nämnden för funktionsstöd	Aktiviteten inte varit möjlig att genomföra eller värdera. Det finns ingen samlad bild av alla olika föreningarnas webbinformation. Åtgärden har därmed inte kunnat följas upp. I riktlinjerna för föreningsbidrag står det att föreningarna ska motverka diskriminering, men i vilken grad detta arbetas med är inte känt.
Tema-område	HR och kompetens	Ansvariga	Bedömning
Åtgärder	Genomför en större studie bland stadens medarbetare för att undersöka hur hbt-personer i olika sektorer och verksamheter har det på arbetsplatsen. Studien ska även redovisa förslag på förbättringsåtgärder.	Kommunstyrelsen	Genomförd. På uppdrag av Göteborgs Stad tog Göteborgs universitet 2018 fram rapporten Normer som skaver – Hbtq-personers sociala arbetsmiljö i Göteborgs Stad. Studien är den första av sitt slag i Sverige och redovisade förutom statistiskt säkerställda data även rekommendationen för arbetet framåt, bl a vad gäller normmedvetet ledarskap.
	Inkludera normkritisk kompetens som ett kriterium i upphandling av företagshälsovård	Kommunstyrelsen	Genomförd. Stadsledningskontorets HR-avdelning har hanterat åtgärden.
	Undersök risker samt förebygg diskriminering och kränkande särbehandling inom ramen för det systematiska arbetsmiljöarbetet, t ex utveckla stöddokument vid arbetsmiljöronder där ett hbtq-perspektiv ingår	Alla nämnder och styrelser Kommunstyrelsen: stödmaterial som gemensam grund)	Delvis genomförd. Ett utvecklingsarbete påbörjades 2021 vad gäller aktiva åtgärder i enlighet med diskrimineringslagens krav på ett arbete utifrån samtliga sju diskrimineringsgrunder. Rutin framtagen 2022.

	Inkludera Normmedvetet ledarskap i det ordinarie ledarskapsutbudet	Kommunstyrelsen	<p>Ej genomförd. I rapporten Normer som skaver – Hbtq-personers sociala arbetsmiljö i Göteborgs Stad som Göteborgs universitet tog fram 2018, underströks vikten av ett arbete i staden med normmedvetet ledarskap. Någon systematisk och återkommande insats vad gäller utbildningar om normkritik har dock inte kunnat identifieras, även om rubriken normmedvetet ledarskap under planperioden förekommit i t ex programmet Morgondagens chef.</p> <p><i>I ledarskapsutbudet för stadens chefer (iKnow) ingår avsnitt om diskrimineringslagen och att skapa en inkluderande kultur samt mångfald i arbetslivet.</i></p>
	Säkerställ att normkritik ingår i introduktionsutbildningarna för nyanställda. Ett stödmaterial tas fram som gemensam utgångspunkt för staden.	<p>Alla nämnder och styrelser</p> <p>Kommunstyrelsen: (stödmaterial)</p>	<p>Ej genomförd. I en anonymiserad webbenkät som 2021 ställdes till 53 HR-funktioner i staden uppgavs bland annat att omorganisationen inom Göteborgs Stad tagit resurser från ett arbete med normkritik, att medarbetare deltagit under West Pride och att normkritik ryms inom det pågående värdegrundsarbetet.</p> <p><i>En introduktionsutbildning/film håller på att tas fram av stadsledningskontoret och är klar under våren 2024. Där ingår ett avsnitt om normkritik.</i></p> <p>Ej genomförd. Ett specifikt stödmaterial om normkritik har inte tagits fram, men 2021 kom en stadenöveripande rutin vid kränkande särbehandling, trakasserier, sexuella trakasserier och repressalier. 2022 togs även Göteborgs Stads rutin för årlig uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet och arbetet med aktiva åtgärderna fram. Som stöd för arbetet med dessa rutiner har ett arbete för att systematiskt kunna svara upp mot lagstadgade aktiva åtgärder utifrån sju diskrimineringsgrunder initierats på stadsledningskontoret.</p> <p><i>Ett reflektionsmaterial finns framtaget för arbetsgrupper kring situationer som kan upplevas kränkande utifrån diskrimineringsgrunderna.</i></p>

	Granska och säkerställ att de kompetensutvecklingsinsatser som HR/SLK förfogar över och som är av relevans har en normkritisk ingång	Kommunstyrelsen	Ej genomförd. Något systematiskt arbete har inte kunnat identifieras. Se ovan - däremot har ett arbete med aktiva åtgärder utifrån samtliga diskrimineringsgrunder initierats under planperiodens senare del.
	Inkludera ett kriterie om normkritisk kompetens vid ramavtalsupphandling av konsulttjänster för chefs- och medarbetarutveckling	Kommunstyrelsen Nämnden för inköp och upphandling	Ej genomförd. Påbörjades till viss del initialt men tillräcklig normkritisk kompetens har saknats bland de intressenter som erbjudit sina tjänster och har därför inte slutförts.
	Säkerställ en normkritisk ingång i alla utbildningar som riktar sig till medarbetare som arbetar med våldsutsatta i staden	Socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost, Sydväst	Delvis genomförd. I de utbildningar som genomförs har till viss del ett bredare och inkluderande perspektiv lagts till i innehållet.

Göteborgs stads plan för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck

Delmål 1	Det finns ett främjande och förebyggande arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck	Ansvariga	Bedömning
	Integrera kunskap om hedersrelaterat våld och	De fyra regionala socialnämnderna, Förvaltnings	Delvis genomförd. En förutsättning för insatsen är att kunskap finns. Utbildningsinsatser har tillhandahållits av Resursteam heder, Regionalt stödcentrum

Insatser	förtryck i stadens våldspreventiva arbete	AB Framtiden, Utbildningsnämnden, Grundskolenämnden och Förskolenämnden	och Dialoga, men det är oklart i vilken grad och omfattning HRV-kompetensen integrerats i det våldspreventiva arbetet. Några förvaltningar har i halvtidsuppföljningen av planen angivit att planen använts som stöd för verksamhetsutveckling. Andra uppger att Resursteam heder konsulterats då hot och skyddsbehov akut behövts bedömas.
	Öka delaktigheten i samhället	De fyra regionala socialnämnderna, Valnämnden, Nämnden för konsument- och medborgarservice, Idrott- och föreningsnämnden, Kulturnämnden	Aktiviteten inte varit möjlig att genomföra eller värdera. Aktiviteten är formulerad på ett sådant sätt att den inte går att följa upp.
Delmål 2	Individer som lever i hederskontext erbjuds stöd och skydd utifrån behov	Ansvariga	Bedömning
Insatser	Genomför informationsinsatser	De fyra regionala socialnämnderna	Genomförd. Informationsinsatser har genomförts på en rad olika sätt. Går dock inte att bedöma aktivitetens resultat. Har även redovisats i ärende SLK-2022-00599.
	Utveckla resursteam mot hedersrelaterat våld	De fyra regionala socialnämnderna	Genomförd. Resursteam startade 2018 med stöd av statliga projektmedel (åren 2018–2020). I kommunfullmäktiges budget för 2021 och 2022 avsattes 5 mnkr i ettåriga riktade stöd. Från och med 2023 års budget finns dessa medel i socialnämnd Centrums grundram. 2019 anställdes en samordnare för teamen vilka från början var 6 stycken. Teamen, som idag är 4 till antalet, har på ett aktivt sätt bidragit i flera av planens insatser.

	Utred möjligheten att säkerställa tillgången till lämpligt skyddat boende	Socialnämnd Centrum	Genomförd. Enligt Göteborgs Stads samlade placerings- och inköpsfunktion SPINK finns det tillgång till lämpligt skyddat boende för personer utsatta för HRV.
	Stärk arbetet med långsiktiga psykosociala insatser	De fyra regionala socialnämnderna	Delvis genomförd. Finns behov av fortsatt utveckling för att möta behoven hos stödsökande. Initialt har den stora efterfrågan på utbildningar och rådgivning från 11 avtalskommuner och Stödcentrums heders samordningsuppdrag begränsat utrymmet att tillhandahålla långvarigt stöd till ofta svårt traumatiserade individer.
	Utveckla möjligheterna att erbjuda insatser till personer som utövar hedersrelaterat våld	Socialnämnd Centrum	Ej genomförd. Aktiviteten har bedömts svår att genomföra och har därmed inte följts upp.
Delmål 3	Yrkesverksamma som möter individer i hederskontext har ett adekvat och fungerande stöd	Ansvarig	Bedömning
Insatser	Genomför kompetenshöjande insatser	Socialnämnden centrum har ansvar för stadens gemensamma utbildningsinsatser. Övriga nämnder som berörs av aktiviteten ansvarar för sitt eget kollegiala lärande och att den personal som möter målgruppen har den kompetens som behövs.	Delvis genomförd. Ett stort antal utbildningar och konsultationer har genomförts av Stödcentrum heder, Resursteam heder och Dialoga. Insatsen bedöms som ett pågående utvecklingsarbete då det är svårbedömt om enstaka utbildningsinsatser ger önskat resultat i form av höjd kunskapsnivå.

	Stärk samordning och samverkan	De fyra regionala socialnämnderna, Nämnden för funktionsstöd, Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Utbildningsnämnden.	Delvis genomförd. Samordning och samverkan har stärkts på strategisk nivå, delvis på operativ nivå. Verksamheter som misstänker utsatthet behöver dock i ökad grad ta kontakt med stödcentrum/resursteamerna - och gärna i ett tidigt skede.
	Upprätta rutiner	De fyra regionala socialnämnderna, Äldre samt vård- och omsorgsnämnden, Nämnden för funktionsstöd, Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Utbildningsnämnden. Processledare: Socialnämnden centrum.	Delvis genomförd. Oklart om rutiner tagits fram. Ett visst utvecklingsarbete inom myndighetsutövande socialtjänst har påbörjats, men behöver fortsätta. <i>Stadsrevisionen presenterade september 2023 en granskning av arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Den visade bl a att Utbildningsförvaltningen tagit fram rutiner och att socialförvaltningarna har rutiner för polisanmälan och utreseförbud men att det fortfarande saknas rutiner kring HRV som helhet.</i>
	Utveckla arbetet inom myndighetsutövande socialtjänst	De fyra regionala socialnämnderna	Delvis genomförd. Enligt utvärderingen av hedersplanen (SLK-2022-00599) har ett visst utvecklingsarbete inom myndighetsutövande socialtjänst påbörjats, det behöver fortsätta utvecklas för att de förväntade resultaten ska uppnås. Det gäller inom såväl utredningar, insatser som uppföljning.

Göteborgs Stads plan för jämställdhet

Utvecklings-område	Jämställdhetsintegrering som strategi	Ansvariga	Bedömning
Åtgärder	Kompetenshöjande insatser i planering och uppföljning för ledningar och nyckelstödfunktioner; att göra kartläggningar, konsekvensanalyser för att följa upp resultat ur ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv	Samtliga nämnder och styrelser	Delvis genomförd. En del verksamheter har genomfört kompetenshöjande insatser, såsom i grundskoleverksamheten till exempel. Att integrera jämställdhetsperspektivet i planering och uppföljning har kommit olika långt gällande service- och arbetsgivar-perspektivet. Rutiner finns redan etablerade att integrera jämställdhetsfrågorna inom arbetsgivarperspektivet, där könsuppdelad data används i lönekartläggningar till exempel. Det är dock osäkert i vilken omfattning och vilken utsträckning de kompetenshöjande insatserna bidragit till att integrera jämställdhetsfrågorna i kartläggningar och konsekvensanalyser kopplat till serviceperspektivet. Framtagandet av könsuppdelad data görs i några verksamheter exempelvis grundskolan, de fyra socialförvaltningarna och Arbetsmarknad och vuxenutbildning. Dock finns en generell brist på data kopplat till andra diskrimineringsgrunder såväl service- som arbetsgivarperspektiven.
	Kompetenshöjande insatser i jämställdhetsbudgetering i budgetprocessen för chefer och nyckelstödsfunktioner	Samtliga nämnder och styrelser	Ej genomförd. Kompetenshöjande insatser och att jämställdhetsberäkna budgeten har genomförts i väldigt liten skala.
	Vidareutveckla den beräkningsmodell som tagits fram inom ramen för jämställdhetsbudgetering, för att undersöka resursfördelning utifrån kön	Samtliga nämnder och styrelser Samordnas av Stadsledningskontoret	Genomförd. Modeller framtagna. Den första modellen som är kopplad till statistik togs fram innan jämställdhetsplanen togs fram. Den vidareutvecklades sedan så även kvalitativa metoder ingår där könsuppdelad statistik inte finns att tillgå. Modellerna används dock inte i någon större utsträckning.
Utvecklings-område	Socialtjänstens handläggning av beslut likvärdig och jämlik oavsett kön	Ansvariga	Bedömning

Åtgärder	Kompetenshöjande åtgärder kring normmedvetet arbetssätt inom handläggning/beslut av insatser för personal inom IFO/FH och äldreomsorgen	Socialnämnd Nordost, Centrum, Sydväst och Hisingen, Äldre samt vård- och omsorgsnämnden Nämnden för funktionsstöd	Delvis genomförd. Kompetenshöjande insatser har genomförts. Osäkert om insatserna fokuserat på normmedvetet arbetssätt utöver kön. Är en aktivitet som behöver genomföras återkommande.
	Granska handläggningen och fortsätta att utveckla kvalitetssäkringen av handläggningen /beslut av insatser i socialtjänstprocessen utifrån ett jämställdhets- och likabehandlingsperspektiv.	Socialnämnd Nordost, Centrum, Sydväst och Hisingen, Äldre samt vård- och omsorgsnämnden Nämnden för funktionsstöd	Delvis genomförd. Ett gemensamt systematiskt kvalitetsarbete har inletts för att få ett kunskapsunderlag för en mer likvärdig och effektiv socialtjänst. (Kopplar an till utvecklingsområdet och åtgärden jämställdhetsintegrering, samt ovanstående åtgärd.)
Utvecklingsområde	Utbildning och arbete – fritt från könsstereotyper	Ansvariga	Bedömning
Åtgärder	Kompetenshöjande åtgärder för ökad normmedvetenhet och att bemöta och motverka könsstereotyper hos personal inom: förskoleklass, fritidshem, förskolan, grundskolan, grundsärskolan och gymnasiet inklusive kultur och fritid, samt personal som arbetar med arbetsmarknadsinsatser.	Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Utbildningsnämnden, Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning	Delvis genomförd. Kompetenshöjande insatser har genomförts med varierad intensitet och omfattning. Grundskoleförvaltningen har redovisar att det skett utifrån en normkritisk ingång. Det framgår inte vad gäller övriga. Studievägledningen uppges ha arbetat normmedvetet under längre tid.
	Ökad samverkan och samsyn mellan de olika skolformerna hur könsstereotyper ska motverkas	Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Utbildningsnämnden Nämnden för	Ej genomförd. Samtliga har uppgett att samverkansformer finns. Information har främst kommit från skolverksamheterna som har en gemensam arena där MR-frågor tas upp (MR-arenan).

		arbetsmarknad och vuxenutbildning	<i>Efter att den fördjupade uppföljningen presenterades har det framkommit information om att MR-arenan inte finns kvar. Det finns heller inte några andra samverkansformer kring de frågor som åtgärden omfattar hur könsstereotypa normer ska motverkas. Utifrån den uppdaterade informationen har bedömningen ändrats till ej genomförd enligt planens intentioner.</i>
	Ökad samverkan och samsyn kring information om framtida icke-könsstereotypa studieval och möjligheter	Grundskolenämnden, Utbildningsnämnden, Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning	Ej genomförd. Samtliga har uppgett att samverkansforum finns – se åtgärden ovan. En uppdatering av bedömningen har gjorts – se text i ovanstående bedömning.
	Marknadsföring, information och studie- och yrkesvägledning sker normmedvetet	Grundskolenämnden, Utbildningsnämnden, Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning	Genomförd. Marknadsföring, information, studie- och yrkesvägledning genomförs återkommande som en del av grunduppdraget. Studievägledarna uppger arbeta normmedvetet.
	Anskaffning/rekrytering och fördelning av prao- och praktikplatser (generellt), apl, vfl, samt feriejobb sker normmedvetet, i grundskolan, introduktionsprogrammen på gymnasiet och Arbvux	Grundskolenämnden, Utbildningsnämnden, Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning	Genomförd. De olika praktikplatserna samt feriejobben som grundskolan, gymnasiet och Arbetsmarknad och vuxenutbildning erbjuder genomförs återkommande och uppger ske normmedvetet utifrån kön.
Utvecklings - område	Frihet från våld	Ansvariga	Bedömning
Åtgärder	Kompetenshöjande åtgärder för ökad normmedvetenhet kring destruktiva normer kring maskulinitet och våld, för förskole-, skol- och fritidsverk-samheter, socialtjänsten, samt idrotts- och föreningsverksamheten	Socialnämnd Nordost, Centrum, Sydväst och Hisingen, Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Utbildningsnämnden,	Delvis genomförd. Grundskoleförvaltningen har uppgett att de hållit utbildningar kring maskulinitet och våld. Det finns dock en utmaning i hur utbildningarna och insatserna fördelas över staden. Idrotts- och föreningsförvaltningen har nått föreningslivet via RF-Sisus och Passalens uppdragsutbildningar. Övriga nämnder har uppgett att de haft kompetenshöjande insatser på området, men oklart i vilken omfattning.

		Idrotts- och föreningsnämnden	
	Inkludera en genusförändrande ansats så att normer kring maskulinitet och våld utmanas i likabehandlingsarbetet och i det trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbetet inom förskole-, skol- och kultur/ fritidsverksamheterna samt idrotts- och föreningsverksamheten	Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Utbildningsnämnden, Idrotts- och föreningsnämnden, Socialnämnd Centrum	Delvis genomförd. Ett utvecklingsarbete kopplat till likabehandlingsarbetet samt det trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbete som bedrivs. Grundskoleförvaltningen kopplar denna åtgärd till de utbildningar som de hållit (enligt ovan) för att inkludera en genusförändrad ansats i likabehandlingsarbetet på skolan. Övriga har uppgett att de arbetar med insatsen, men uppger inte på vilket sätt arbetet utgår ifrån att utmana normer kring maskulinitet och våld.
	Metodstöd till verksamheter i att stimulera åskådaringripande mot genusrelaterat våld (t ex MVP), samt våld kopplat till sexualitet, könsidentitet och funktionalitet	Grundskolenämnden, Utbildningsnämnden	Delvis genomförd. Sker framför allt inom grundskolan (kopplar an till insatserna ovan). Det framgår inte utbildningsinsatserna inom gymnasieskolorna även inkluderat ett metodstöd att stimulera åskådaringripande i sitt förebyggande arbete mot våld.
	Stärkt samverkan och samsyn hur destruktiva normer och våld ska motverkas och hur det förebyggande arbetet ska bedrivas mellan olika kommunala instanser och med polismyndigheten och civila samhällets aktörer som når inblandade målgrupper	Socialnämnd Nordost, Centrum (samordnande), Sydväst, Hisingen, Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Utbildningsnämnden, Idrotts- och föreningsnämnden	Ej genomförd. Åtgärden har bedömts som ej genomförd enligt plan. Samverkansformer finns och sker kring barn och unga där våld förekommer eller där barn befinner sig i riskzon för våld. Samverkan omfattar dock ej främjande och förebyggande åtgärder som denna insats fokuserar på.
Utvecklings - område	Likvärdigt inflytande inom stadsutvecklingsprocesser oavsett kön	Ansvariga	Bedömning

Åtgärder	Kompetenshöjande insatser i normkritik och jämställdhet i stadsutveckling	Socialnämnd Nordost, Centrum, Sydväst, Hisingen, Stadsbyggnadsnämnden, Stadsfastighetsnämnden , Exploateringsnämnden Stadsmiljönämnden, Idrotts- och föreningsnämnden, Kulturnämnden, HIGAB AB och Framtiden AB	Delvis genomförd. Kompetenshöjande insatser har genomförts men i varierad omfattning. Åtgärden är dock svårbedömd då det inte framgår om normkritik ingått i de kompetenshöjande insatserna bland de verksamheter som arbetar med stadsutvecklingsfrågor.
	Vidareutveckla modeller för jämställd medborgardialog, där även andra diskrimineringsgrunder beaktas vid framtagande av målgruppsanalyser	Nämnden för demokrati och medborgarservice	Ej genomförd. Åtgärden har varit vilande i samband med den omorganisation som skett inom de planerande förvaltningarna. Demokrati- och medborgarservice uppger att åtgärden ska integreras in i arbetet som nu pågår att ta fram en infrastruktur för demokratiskt inflytande och delaktighet.
	Vidareutveckla SKA, BKA, FKA, KKA för att inkludera en normkritisk analys	Stadsbyggnadsnämnden samordnande, utv. gruppen inkl. Idrotts- och föreningsnämnden	Ej genomförd. Åtgärden har bedömts som ej genomförd enligt plan. Metoder utvecklats, men ej fokus på normkritiska analyser. Fokus för arbetet har istället legat på sociala aspekter och aspekter som rör barn.
	Vidareutveckla LKB/LUP för att inkludera en normkritisk analys	Socialnämnd Nordost, Centrum, Sydväst och Hisingen	Ej genomförd. Åtgärden har bedömts som ej genomförd enligt plan. Metoder utvecklats, men ej fokus på normkritiska analyser. Fokus för arbetet har istället legat på den sociala dimensionen.
Utvecklings - område	Staden som attraktiv arbetsgivare	Ansvariga	Bedömning
Åtgärder	Kompetenshöjande åtgärder för normkritisk rekryteringsprocess hos rekryterande chefer och HR-specialister	Samtliga nämnder och styrelser Intraservice samordnande	Delvis genomförd. Normkritisk rekryteringsprocess finns med som ett litet moment i utbildningar som hållits. Chefernas kompetens behöver höjas och där stadsledningskontoret planerar fördjupade utbildningar 2024 och framåt kring normer och normmedvetenhet.

	Fortsätta att synliggöra och förstärka marknadsföringen av stadens olika yrkesområden ytterligare mot utbildningssamordnare, arbetsförmedlingen, intresseföreningar etc.	Intraservice	Genomförd. Åtgärden genomförs återkommande i interna och externa forum för att marknadsföra staden som arbetsgivare.
	Fortsätta med årlig lönekartläggning och handlingsplan för jämställda löner	Samtliga nämnder och styrelser Stadsledningskontoret samordnande	Genomförd. Åtgärden genomförs årligen i enlighet med diskrimineringslagens krav. Enligt lagen ska lönekartläggningar göras för att bedöma om löneskillnader mellan kvinnor och män som utför lika eller likvärdigt arbete har ett samband med kön och att därefter vidta åtgärder.
	Utveckla verktyg för förenklad och fördjupad löneanalys	Stadsledningskontoret	Genomförd.
	Säkerställa stadens systematiska arbetsmiljöarbete med fokus på sexuella trakasserier avseende kunskaper, metoder och verktyg	Samtliga nämnder och styrelser Stadsledningskontoret samordnande	Delvis genomförd. Ett pågående utvecklingsarbete som följs upp via andra styrdokument och åtgärder inom området. Gemensamma rutiner och stödmaterial framtagna hur anmälningar ska hanteras.

Göteborgs Stads plan för stärkta insatser mot rasism

Delmål 1	Göteborgs Stad involverar och inkluderar aktörer och grupper som berörs i arbetet mot rasism	Ansvariga	Bedömning
Insatser	Utveckla samverkan med civila samhället och förankra nätverket Västsverige mot rasism i stadens organisation	Kommunstyrelsen	Delvis genomförd. Västsverige mot rasism är en aktiv samverkansyta mellan Göteborgs Stad, Västra Götalandsregionen och Länsstyrelsen Västra Götaland. Stadsledningskontoret är stadens representant och fler förvaltningar har börjat använda nätverket, särskilt kulturförvaltningen som driver flera uppdrag med publikt fokus. Nätverket har inte nått fram i ambitionen att utveckla samverkan med civilsamhället, det har inte prioriterats.

	Skapa en sektorsövergripande referensgrupp för arbetet mot rasism	Kommunstyrelsen	Delvis genomförd. Stadsledningskontoret har skapat en referensgrupp med representanter från Antidiskrimineringsbyrån Väst, akademien genom Segerstedtinstitutet, facket och civilsamhället. Återkommande möten har genomförts men deltagandet har varit lågt. Pandemin är en orsak till lågt deltagande. En annan orsak är att deltagarna har upplevt att syftet med referensgruppen har varit oklart. Likaså har minoritetsgrupperna romer, judar och samer, som är inbjudna i referensgruppen, egna forum för dialog med staden medan minoritetsgrupperna afrosvenskar och muslimer inte har liknande kontaktytor, vilket har påverkat deltagandet och skapat viss otydlighet gällande vilka frågor som hanteras i vilka forum.
	Utse kontaktpersoner och skapa nätverk i Göteborgs Stad	Kommunstyrelsen tillsammans med alla nämnder och bolag med ansvar i planen	Genomförd. Stadsledningskontoret har skapat ett nätverk och förvaltningar och bolag med ansvar för insatser i planen har utsett kontaktpersoner som deltar i nätverket. Deltagarna uppger att nätverket har bidragit till kunskap, stöd, kontaktytor, lärande och inspiration. En svårighet är att kontaktpersonerna har haft olika mandat för att driva arbetet i den egna förvaltningen. Många kontaktpersoner har bytts ut, främst på grund av stadens organisationsförändringar och stadsledningskontorets förändrade organisation vilket har påverkat nätverkets kontinuitet och sammanhållighet.
Delmål 2	Göteborgs Stad synliggör, förebygger och agerar mot rasism	Ansvariga	Bedömning
Insatser	Utreda förutsättningarna för att utveckla och använda metoder för insamling av underlag och uppföljning utifrån fler variabler	Kommunstyrelsen	Delvis genomförd. En genomlysning av underlag som staden återkommande använder för uppföljning inom området social hållbarhet har gjorts. Särskilt fokus på stadsövergripande enkäter och vilka bakgrundsfaktorer som täcks in. Etnisk tillhörighet finns med i en enkät. Religion eller annan trosuppfattning och nationella minoriteter saknas i samtliga enkäter. Inget utvecklingsarbete har tagits vid efter genomlysningen.
	Utveckla det systematiska arbetsmiljö- och kvalitetsarbetet och stöd till chefer att synliggöra, förebygga och agera mot rasism	Samtliga nämnder och bolag under ledning av nämnden för	Delvis genomförd. Det stadsövergripande arbetet, som leds och samordnas av HR-området, har utvecklats med riktlinjer, rutiner och stöd, diskrimineringsgrunder för vissa frågor i medarbetarenkät. Vissa förvaltningar, särskilt grundskoleförvaltningen, utbildningsförvaltningen, äldre samt vård- och

		intraservice och kommunstyrelsen.	omsorgsförvaltningen och kulturförvaltningen, har tagit det vidare och fokuserat på dialog och stöd gällande utsatthet utifrån etnisk tillhörighet och religion. Detta är ett kontinuerligt utvecklingsarbete.
	Vidga normen i praktiken	Kulturnämnden i samverkan med två andra nämnder och/eller bolag som ingår i pilotprojektet.	Ej genomförd. Arbetsmodellen vidga normen i praktiken, som fokuserar på arbetet med aktiva åtgärder utifrån hudfärg och etnisk tillhörighet, har inte genomförts på grund av avsaknad av finansiering. Kulturförvaltningen, äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen och lokalförvaltningen skickade in en ansökan till EU-programmet CERV (Citizens, Equality, Rights, Values) i juni 2021 men beviljades inget bidrag.
	Rasism och hatbrott integreras i Göteborgs Stads trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbete	Göteborgs stads socialnämnder Nordost, Centrum, Sydväst och Hisingen, stadsmiljönämnden, stadsfastighetsnämnden, Förvaltnings AB Framtiden och kommunstyrelsen.	Ej genomförd. Utsatthet för rasism i form av hatbrott och otrygghet har inte hanterats tillräckligt inom ramen för det trygghetskapande och brottsförebyggande arbetet. Ett exempel på arbete som pågår är en kartläggning av rasistiskt klotter initierat av stadsmiljöförvaltningen samt rutiner för snabb klottersanering vid rasistiskt klotter/hatbrott.
	Förstärkt fokus på förskolans och skolans demokrati- och värdegrundsuppdrag	Förskolenämnden, grundskolenämnden, utbildningsnämnden.	Delvis genomförd. Ett utvecklingsarbete som pågår och i varierade grad på olika skolenheter. Inbegriper undervisning om rasism samt arbete med att förhindra kränkningar, gemensamma blanketter för anmälan och utredning av diskriminering och kränkande behandling, beställning av tilläggsfrågor i Göteborgsregionens elevenkät för att ta reda på om elever upplever sig ha blivit dåligt behandlade utifrån någon av diskrimineringsgrunderna. Förvaltningarna har i lägre grad fokuserat på de olika formerna av rasism som minoriteter utsätts för.
	Motverka hat och hot på nätet och erbjuda stöd för utsatta	Grundskolenämnden och utbildningsnämnden.	Ej genomförd. Det framgår i uppföljningen att nätetik ingår i det pågående arbetet med rutiner och stöd i arbetet mot diskriminering och kränkande behandling, men inget specifikt arbete har rapporterats utifrån utsatthet för rasistiskt hat och hot på nätet.
	Stärka lärare och elever i att agera mot rasism genom utbildning i civillkurage på högstadie- och gymnasieskolor	Grundskolenämnden och utbildningsnämnden	Delvis genomförd. Vissa skolenheter har haft utbildning i civillkurage. Ingen återkommande insats. Svårbedömt om det har stärkt lärare och elever i att agera mot rasism.

		med stöd av Levande historia.	
Tillägg: Fokus på rasism genom planen har delvis haft en mobiliserande roll, där insatser som inte är formulerade i planen har genomförts. Exempel Unga mötesplatser i Nordost som har drivit projektet motståndskraft mot rasism, för att utbilda och öka kunskapen om rasism med utgångspunkt i ungas erfarenheter.			

Göteborgs Stads plan för arbetet med nationella minoritetsfrågor

Delmål 1	Göteborgs Stad informerar och kommunicerar aktivt om de nationella minoriteternas rättigheter och det allmännas ansvar på svenska såväl som på aktuellt minoritetsspråk	Ansvariga	Bedömning
Insatser	Information om de nationella minoriteternas rättigheter ska finnas tillgänglig via goteborg.se på såväl svenska som på minoritetsspråk. Informationen ska ligga samlad med stadens arbete för mänskliga rättigheter. Göteborgs Stads kontaktcenter ska vara behjälplig med råd och stöd på minoritetsspråken	Kommunstyrelsen, nämnden för demokrati och medborgarservice.	Genomförd. Information finns tillgänglig via goteborg.se och filmer om lagen och minoriteternas rättigheter är framtagna på samtliga minoritetsspråk och varieteter. Kontaktcenter är behjälplig och hänvisar vidare vid behov.
	Information om de nationella minoriteternas rättigheter och verksamhetens ansvar ska finnas tillgänglig och vara integrerad i extern och intern kommunikation inom ansvariga nämnders verksamheter. Det ska vara rutin att informera om vilka särskilda rättigheter och valmöjligheter de nationella minoriteterna har. Informationen ska ges generellt till alla oavsett om du har minoritetstillhörighet eller inte.	Kommunstyrelsen, nämnden för demokrati och medborgarservice.	Delvis genomförd. Generella utbildningsinsatser om lagen och minoriteterna har genomförts, riktat till politiker, chefer och nyckelfunktioner. Romano center i Väst genomför utbildningsinsatser kontinuerligt. Verksamheter med större ansvar enligt minoritetslagen har prioriterats. Material har tillgängliggjorts via intranät och vid efterfrågan. Arbetet hade högre prioritet i början av planperioden. Bristande kontinuitet beror bland annat på förändringar i stadens organisation och pandemin. Utbildningsinsatser måste ske kontinuerligt eftersom personal och chefer byts ut.
	Övergripande stöd och samordning i form av gemensamma utbildningsinsatser riktade till stadens chefer och medarbetare ska genomföras. Statliga myndigheters stöd- och informationsmaterial ska tillgängliggöras. Romano Center i Väst erbjuder kunskapshöjande insatser med fokus på den nationella minoriteten romer.	Kommunstyrelsen, nämnden för demokrati och medborgarservice.	Delvis genomförd. Generella utbildningsinsatser om lagen och minoriteterna har genomförts, riktat till politiker, chefer och nyckelfunktioner. RCV genomför utbildningsinsatser kontinuerligt. Verksamheter med större ansvar enligt lag har prioriterats. Material har tillgängliggjorts via intranät och vid efterfrågan. Arbetet hade högre prioritet i början av planperioden. Bristande kontinuitet beror bland annat på förändringar i stadens organisation och pandemin. Utbildningsinsatser måste ske kontinuerligt eftersom personal och chefer byts ut.

	Kunskapshöjning bland chefer och medarbetare om vad minoritetslagstiftningen och de nationella minoriteternas historia, språk och kultur innebär för den egna verksamheten.	Förskolenämnden, grundskolenämnden, idrott- och föreningsnämnden, kulturnämnden, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, nämnden för demokrati och medborgarservice, socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost, Sydväst, nämnden för funktionsstöd, äldre samt vård- och omsorgsnämnden, utbildningsnämnden	Delvis genomförd. Fler känner till de nationella minoriteterna och minoritetslagen än innan planen antogs, men det är ett kontinuerligt arbete och ett lärande för att omsätta kunskaperna i praktisk handling. De verksamheter som deltar i och genomför utbildningar är främst verksamheter vars nämnder har ett större ansvar enligt minoritetslagen, som förskolenämnden, grundskolenämnden, utbildningsnämnden, äldre och vård- samt omsorgsnämnden, nämnden för demokrati och medborgarservice, kulturnämnden samt socialnämnderna utifrån den romska minoriteten.
Delmål 2	Göteborgs Stad ger tillgång till service, vård och omsorg för äldre på nationellt minoritetsspråk	Ansvariga	Bedömning
Insatser	Utveckla arbetssätt och samverka med arbetsförlagt lärande inom yrkesutbildningar där språklig och kulturell kompetens hos anställda, elever och studenter ses över och tas till vara för att säkerställa service, vård och omsorg på minoritetsspråken.	Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, äldre samt vård- och omsorgsnämnden, utbildningsnämnden.	Ej genomförd. Ansvariga förvaltningar har inte inlett samarbete kring denna fråga. Men på uppmaning från Göteborgs Stads råd för den nationella minoriteten romer har äldre och vård- samt omsorgsförvaltningen under 2023 sökt och beviljats statsbidrag för försöksverksamhet för att rekrytera romer till äldreomsorgen, tillsammans med arbetsmarknad och vuxenutbildning och Romano center i väst.
	Rekrytera personal med språklig och kulturell kompetens inom minoritetsspråken och de nationella minoriteterna.	Äldre samt vård- och omsorgsnämnden.	Ej genomförd. Det finns medarbetare inom äldre och vård- samt omsorgsförvaltningen som behärskar en del av minoritetsspråken, som romani och finska, men det uppges vara svårt att rekrytera medarbetare

			<p>som har tillräcklig kompetens att ge service på minoritetsspråken och beakta äldres rätt att upprätthålla sin judiska, romska, samiska, sverigefinska och tornedalska identitet. Att ombesörja rättigheterna medför kostnader, resurser och stöd som idag saknas. Se även kommentar i föregående insats angående den romska minoriteten.</p>
Delmål 3	Göteborgs Stad uppmärksammar och arbetar för att stärka de nationella minoriteternas språk och kultur. Barns utveckling av en kulturell identitet och användningen av det egna minoritetsspråket uppmärksammas och stärks särskilt.	Ansvariga	Bedömning
Insatser	<p>Varje år ska nationella minoriteternas högtidsdagar firas och former för firande ska ske i samråd med respektive minoritet. De nationella minoriteternas kulturer ska också framhävas genom kulturprogrammet.</p>	<p>Kulturnämnden, nämnden för demokrati och medborgarservice.</p>	<p>Delvis genomförd. Fyra av minoriteternas högtidsdagar uppmärksammas årligen på stadens kulturinstitutioner. Minnesdagen för Förintelsens offer uppmärksammas under namnet Samling för demokrati och är ett samarbete mellan Länsstyrelsen Västra Götaland, Göteborgs universitet, Judiska församlingen, Göteborgs Stad och Göteborgs Stads råd för den nationella minoriteten romer. Nationella minoriteter framhävs inte i kulturprogrammet. Minoritetslagen nämns inledningsvis i planen för kulturprogrammet.</p>
	<p>Stadsbiblioteket och dess filialer samt skolbiblioteken ska förstärka och tillgängliggöra sitt utbud av litteratur, tidskrifter och annan media om nationella minoriteterna och på de nationella minoritetsspråken. Utbudet ska även riktas och tillgängliggöras till barn i förskoleålder. Arbetet inbegriper att se till lånefrekvens och efterfrågan för att utbud och tillgänglighet ska kunna följas upp.</p>	<p>Förskolenämnden, grundskolenämnden, kulturnämnden, utbildningsnämnden.</p>	<p>Delvis genomförd. Litteratur på minoritetsspråken har ökat på vissa bibliotek och skolbibliotek och förskoleförvaltningen arbetar för ett utökat utbud av både analoga och digitala barnböcker samt annat stödmaterial på minoritetsspråk. Lånefrekvens har inte rapporterats.</p>

	Verksamheten brobyggarna ska utvecklas till att omfatta fler skolor och Romano Center i Västs roll och kunskap ska användas. Arbetet inkluderar kunskap om att det finns många olika romska grupper med varierande kultur, religion och språk	Grundskolenämnden, nämnden för demokrati och medborgarservice.	Delvis genomförd. Viss utökning har skett till ytterligare någon skola. En brobyggare med resandebakgrund har tillkommit vilket ger breddad representation från fler romska grupper. Arbetet behöver fortsatt utvecklas.
	Grundskolor, gymnasium och vuxenutbildning på gymnasial nivå ska arbeta för och tydliggöra möjligheten till val av undervisning i ett eller flera nationella minoritetsspråk och dess varieteter. Ansvarer inbegriper att informera om, erbjuda, besluta om samt anordna modersmålsundervisning. Undervisning i nationellt minoritetsspråk ska i så stor utsträckning som möjligt ske inom elevens ordinarie skoldag. Förskolor ska anpassa arbetsformer, aktiviteter och material till barnens behov på ett sätt som stödjer barnen i språkutvecklingen av deras nationella minoritetsspråk.	Förskolenämnden, grundskolenämnden, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, utbildningsnämnden	Delvis genomförd. Förskolenämnden och grundskolenämnden har varit aktiva och lagt yrkanden om att tillgodose rättigheterna. Beslut i grundskolenämnden 2022 om att erbjuda elever modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk även i förskoleklass. Antal elever som läser modersmålsundervisning i minoritetsspråken är fortsatt få. Att nå ut med information och föra dialog med familjer och elever om rätten till modersmålsundervisning har inte prioriterats i tillräcklig grad, även om information och förbättrade rutiner finns på plats.
	Kunskapshöjande insatser för chefer och medarbetare inom socialtjänsten ska genomföras. Socialstyrelsens utbildningsmaterial till stöd för socialtjänsten i bemötandet tar framtiden form ska användas. Gemensamma riktlinjer och rutiner för arbetet ska tas fram. Prioriterade grupper är romska barn och unga. Barns bästa ska alltid komma först.	Socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost, Sydväst, nämnden för funktionsstöd.	Delvis genomförd. Chefer inom samtliga socialförvaltningar har haft fördjupad utbildning om den romska minoriteten. Materialet från Socialstyrelsen är mer känt i verksamheten. Dialog har förts med presidier i samtliga stadsdelsnämnder.
Delmål 4	Göteborgs Stad har systematiska och utvecklade former för samråd som ger inflytande i beslutsprocessen. Barns och ungas möjligheter till inflytande och samråd i frågor som berör dem stärks särskilt.	Ansvariga	Bedömning

Insatser	<p>Staden ska behålla och utveckla nuvarande former för samråd genom Göteborgs Stads råd för de nationella minoriteterna. Dialog och samråd med unga tillhörandes nationella minoriteterna ska stärkas.</p>	<p>Kommunstyrelsen, nämnden för demokrati och medborgarservice.</p>	<p>Delvis genomförd. En paragraf har lagts till i kommunstyrelsens reglemente kapitel 2 § 22, gällande fr.o.m. 2022, för att tydliggöra ansvar avseende samråd. Rådsarbetet fortgår för den romska och sverigefinska minoriteten. Kontaktytorna med den judiska, samiska och tornedalska minoriteten har setts över och hittat en tydligare mötesform mot slutet av planperioden, med separata möten med respektive minoritet. Det är få exempel på hur barn och unga inkluderas i frågor som berör dem. Ett gemensamt samråd genomfördes våren 2023 där unga berättade om hur det kan vara att tillhöra en nationell minoritet under förskole- och skolåren. Målgrupp var presidier, utbildningschefer och rektorer inom nämnd och förvaltning för förskola, grundskola och gymnasium. Kulturförvaltningen driver ett långsiktigt arbete med fokus på unga tillhörandes de nationella minoriteterna och kulturskapande, med gott resultat och spridning.</p>
	<p>Stadens verksamheter ska inhämta synpunkter från de olika nationella minoritetsråden vid införande av förändringar som bedöms ha en påverkan på någon eller flera nationella minoritetsgrupper.</p>	<p>Förskolenämnden, grundskolenämnden, idrott- och föreningsnämnden, kulturnämnden, kommunstyrelsen, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, nämnden för demokrati och medborgarservice, socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost, Sydväst, nämnden för funktionsstöd, äldre samt vård- och</p>	<p>Delvis genomförd. De förvaltningar vars nämnder bär ett större ansvar enligt minoritetslagen för dialog med råden. Dock har dessa nämnder inga egna kontaktytor för dialog med de nationella minoriteterna kring förvaltningsövergripande- och verksamhetsspecifika frågor, utöver kommunstyrelsens samråd. Förskoleförvaltningen har kommit längst i sin planering för dialog med de nationella minoriteterna i frågor som ligger inom nämndens ansvar.</p>

		omsorgsnämnden, utbildningsnämnden.	
Delmål 5	Göteborgs Stad förebygger och motverkar diskriminering och fördomar på grund av tillhörighet till nationella minoriteter	Ansvariga	Bedömning
Insats	Ett förebyggande och främjande arbete för att motverka fördomar, negativt bemötande, diskriminering, hat, hot och våld, på grund av tillhörighet till nationell minoritet ska integreras i verksamheternas arbete med mänskliga rättigheter/värdegrunds- och demokratiarbete/aktiva åtgärder utifrån principen om icke-diskriminering. Hur olika diskrimineringsgrunder och andra livsförhållanden samverkar bör beaktas, exempelvis unga samer, romska kvinnor, hbtq-personer med nationell minoritetstillhörighet. Arbetet ska bedrivas normmedvetet.	Förskolenämnden, grundskolenämnden, idrott- och föreningsnämnden, kulturnämnden, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, nämnden för demokrati och medborgarservice, socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost, Sydväst, nämnden för funktionsstöd, äldre samt vård- och omsorgsnämnden, utbildningsnämnden.	Delvis genomförd. Det pågår ett utvecklingsarbete, med att utveckla rutiner, ge utbildning och visst stöd, men arbetet bedrivs mer generellt utifrån samtliga diskrimineringsgrunder och nationella minoriteter är i lägre grad synliggjorda. Förskoleförvaltningen, grundskoleförvaltningen och utbildningsförvaltningen rapporterar att de arbetar med frågan utifrån nationella minoriteter i högre grad än övriga förvaltningar.

Göteborgs stads plan för arbetet med finskt förvaltningsområde

Delmål 1	Göteborgs Stad informerar och kommunicerar aktivt på svenska såväl som	Ansvariga	Bedömning
-----------------	---	------------------	------------------

	finska i ärenden med anknytning till förvaltningsområdet		
Insatser	Information om finskt förvaltningsområde och verksamhetens ansvar ska finnas tillgänglig och vara integrerad i extern och intern kommunikation inom ansvariga nämnders verksamheter.	Förskolenämnden, grundskolenämnden, utbildningsnämnden, nämnden för arbetsmarknad- och vuxenutbildning, nämnden för demokrati och medborgarservice, socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost, Sydväst, nämnden för funktionsstöd, äldre samt vård- och omsorgsnämnden, kulturnämnden, idrotts- och föreningsnämnden, kommunstyrelsen.	Delvis genomförd. Som helhet uppfylls inte informationsplikten utan tillgodogörs i vissa nämnder först vid behov/efterfrågan. Förskoleförvaltningen, grundskoleförvaltningen, utbildningsförvaltningen och äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen rapporterar om utdelning av material, uppdaterade hemsidor och rutiner gällande informationsspridning.
	Samla och förmedla kunskapsstöd och informationsmaterial till stadens verksamheter om minoritetslagen och finskt förvaltningsområde.	Kommunstyrelsen, nämnden för demokrati och medborgarservice	Delvis genomförd. Utbud av kunskapsstöd och informationsmaterial har tillgängliggjorts via intranät och vid förfrågan. Generellt lyfter förvaltningar att det råder brist på kunskap, kompetens och stöd i arbetet. Både övergripande och verksamhetsspecifika utbildningar och stöd bedöms behövas fortsatt.
	Utbilda och rekrytera personal med kompetens i det finska språket och i den sverigefinska kulturen.	Förskolenämnden, grundskolenämnden, utbildningsnämnden, nämnden för	Ej genomförd. Antal medarbetare som kan kommunicera på finska och känner till den sverigefinska kulturen har inte ökat. Förskoleförvaltningen, grundskoleförvaltningen och utbildningsförvaltningen har personal i form av språkstöd/modersmåls lärare. Demokrati och medborgarservice har

		arbetsmarknad och vuxenutbildning, nämnden för demokrati och medborgarservice, socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost, Sydväst, nämnden för funktionsstöd, äldre samt vård- och omsorgsnämnden, kulturnämnden, idrotts och föreningsnämnden, kommunstyrelsen.	personal på kontaktcenter. Stadsledningskontoret har personal som samordnar det sverigefinska rådet. Det är inte i första hand dessa funktioner som åtgärden avser.
Delmål 2	Göteborgs Stad ger tillgång till service, vård och omsorg för äldre både på finska och svenska genom att stödja äldres sverigefinska kulturella identitet	Ansvariga	Bedömning
Insatser	Kartlägga intresse av service, vård och omsorg på finsk äldreomsorg i samverkan med den sverigefinska minoriteten.	Nämnden med ansvar för äldreomsorg och hälso- och sjukvård, kommunstyrelse	Genomförd. Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen har 2022/2023 i samverkan med minoriteten genomfört en kartläggning och bedömer att det finns behov av ytterligare avdelningar på vård- och omsorgsboende. Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen lyfter att det är en utmaning i att omvandla svenskspråkiga boendeplatser till finskspråkiga i tillräckligt snabb takt.
	Rekrytera och försörja vård- och omsorgspersonal med finsk språklig och kulturell kompetens.	Socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost, Sydväst, nämnden för funktionsstöd, äldre	Ej genomförd. Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen identifierar hinder i att rekrytera tillräckligt med medarbetare för att tillgodose de behov som finns och beakta äldres rätt att upprätthålla sin sverigefinska identitet. För att uppfylla lagkrav i enlighet med insatsen har äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen planerat och påbörjat fortbildning i och på

		samt vård- och omsorgsnämnden.	finska till medarbetare vid vård- och omsorgsboenden med finskspråkig profil.
	Utveckla och koordinera hemtjänsten så att individer kan använda finska med omsorgspersonalen.	Äldre samt vård- och omsorgsnämnden, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning	Ej genomförd. Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen rapporterar att hemtjänst på finska identifieras som ett utvecklingsområde. Analys av ett uppskattat behov och antal möjliga insatser på finska visade att nuvarande system eventuellt inte fångar upp behov. Stöd i form av tolk/anhöriga behöver erbjudas redan vid första kontakten med hemtjänsten.
Delmål 3	Göteborgs Stad uppmärksammar och stärker den sverigefinska kulturen som en del av det svenska samhälle	Ansvariga	Bedömning
Insatser	Den sverigefinska kulturen framhävs i Göteborgs Stads kulturprogram.	Kulturnämnden	Ej genomförd. De sverigefinska kulturfrågorna uttrycks inte specifikt i kulturprogrammet eller styrande dokument inom kulturförvaltningen, utöver en hänvisning till minoritetslagen.
	Den sverigefinska kulturen uppmärksammas i stadens verksamheter. Sverigefinsk barnkultur ges extra fokus.	Förskolenämnden, grundskolenämnden, utbildningsnämnden, socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost, Sydväst, nämnden för funktionsstöd, äldre samt vård- och omsorgsnämnden, kulturnämnden, kommunstyrelsen.	Delvis genomförd. Sverigefinnarnas dag högtidlighålls av kulturförvaltningen på en av stadens kulturinstitutioner i samverkan med minoriteten. Biblioteken driver ett arbete utifrån den skärpta språklagstiftningen. Förskoleförvaltningen anordnar två större arrangemang om året om sverigefinsk kultur och traditioner i samarbete med kulturförvaltningen, för förskolebarn från hela staden. Förskoleförvaltningen har också köpt in barnböcker på finska till förskolor och öppna förskolor och skolbibliotek inom grundskoleförvaltningen och utbildningsförvaltningen har ökat sitt utbud av litteratur på finska samt uppmärksammar Sverigefinnarnas dag.
	Fördomar och diskriminering av sverigefinnar motverkas genom kulturen.	Kulturnämnden	Aktiviteten inte varit möjlig att genomföra eller värdera. Uppdraget är otydligt formulerat och kan inte bedömas.
	Personal med finsk språklig och kulturell kompetens rekryteras och utbildas	Kulturnämnden	Ej genomförd. Antalet medarbetare i kulturförvaltningen med finskspråkig och kulturell kompetens har ej ökat.

Delmål 4	Göteborgs Stad erbjuder tvåspråkig undervisning i grundskolan. Göteborgs Stad ger tillgång till förskola där hela eller en väsentlig del av utbildningen bedrivs på finska	Ansvariga	Bedömning
Insatser	Kartlägga behovet för finsk förskoleverksamhet och tvåspråkig undervisning i skolan	Förskolenämnden, grundskolenämnden, kommunstyrelsen	Delvis genomförd. Digital kartläggning av vårdnadshavares behov och önskemål om förskola med finskspråkig inriktning samt stöd på finska har genomförts i förskoleförvaltningen. Förskoleförvaltningen har även tagit fram en långsiktig strategi för att möta behoven av finskspråkig förskola. Det rapporteras att kompetens finns i förvaltningen, samtidigt som de lyfter att det är svårt att rekrytera förskolelärare med funktionellt språk i såväl svenska som finska.
	Erbjuda modersmålsundervisning i finska både som språkval och utanför timplanebunden tid.	Grundskolenämnde, utbildningsnämnden	Delvis genomförd. Grundskoleförvaltningen har tillsammans med utbildningsförvaltningen, språkcentrum, förbättrat rutiner och kommunikation till familjer för att stärka möjligheten att anmäla modersmålsundervisning i grundskola. Beslut är taget i grundskolenämnden om att erbjuda modersmålsstöd och modersmålsundervisning även i förskoleklass. Rätten till fjärrundervisning ska erbjudas om lämplig lärare ej finns inom kommunen. Det är vanligast att modersmålsundervisning ges utanför timplanebunden tid. Det kan finnas behov av att tydliggöra möjligheten att läsa minoritetsspråk i gymnasieskolan där skolorna behöver säkerställa att information ges om rättigheten att läsa ett nationellt minoritetsspråk, både som modersmål och som språkval. Här är en förvaltningsgemensam riktlinje under framtagande.
	Erbjuda tvåspråkig utbildning.	Grundskolenämnden	Delvis genomförd. Tvåspråkig undervisning erbjuds men brister i undervisningens organisering, innehåll och kvalitet gör att bedömningen blir delvis. Sökanden till tvåspråkig undervisning är få, läsåret 2022–2023 tog 7 elever del av den tvåspråkiga undervisningen. Grundskoleförvaltningen har på uppdrag av grundskolenämnden utvärderat den tvåspråkiga undervisningen och de verksamheter på finska som riktat sig mot alla elever med finska som modersmål. Utvärderingen rapporterades till

			grundskolenämnden i november 2023 och innehåller även rekommendationer för det fortsatta arbetet med tvåspråkig undervisning samt undervisningsmaterial.
	Tillhandahålla tvåspråkig/finskspråkig undervisningsmaterial.	Förskolenämnden grundskolenämnden, utbildningsnämnden, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, kommunstyrelsen	Ej genomförd. Det finns endast i viss mån på förskolor med finskspråkig inriktning och skolor med tvåspråkig undervisning.
	Rekrytera, säkra och underhålla personal med språklig och kulturell kompetens.	Förskolenämnden, grundskolenämnden, utbildningsnämnden, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning	Ej genomförd. Kompetens finns i de verksamheter som har finskspråkig inriktning och tvåspråkig undervisning men det pågår utöver det inget aktivt rekryteringsarbete utifrån språklig och kulturell kompetens. Här rapporterar exempelvis förskoleförvaltningen att det är svårt att rekrytera förskolelärare med funktionellt språk i såväl svenska som finska.
Delmål 5	Göteborgs Stad har systematiska och utvecklade former för samråd som ger inflytande i beslutsprocessen	Ansvariga	Bedömning
Insatser	Samråd med den sverigefinska minoriteten sker genom en strukturerad dialog och i ett tidigt skede.	Förskolenämnden, grundskolenämnden, utbildningsnämnden, nämnden för arbetsmarknad- och vuxenutbildning, nämnden för demokrati och medborgarservice, Socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost, Sydväst,	Delvis genomförd. De sex förvaltningarna som har ett större ansvar för att genomföra planen har kontinuerligt över planperioden medverkat på sverigefinska rådets sammanträden. En återkommande brist som minoriteten framhåller är samråd i tidigt skede samt återkoppling om hur frågor har omhändertagits. Utöver kommunstyrelsens råd är förskoleförvaltningen den förvaltning som har kommit längst i sin planering gällande kontaktytor och dialog med den finskspråkiga minoriteten utifrån nämndens ansvarsområden.

		nämnden för funktionsstöd, äldre samt vård- och omsorgsnämnden, kulturnämnden, idrotts och föreningsnämnden, kommunstyrelsen	
	Staden förstärker och utvecklar nya former för att samråda med barn och ungdomar utifrån deras förutsättningar, ålder och mognad.	Förskolenämnden, grundskolenämnden, utbildningsnämnden, nämnden för demokrati och medborgarservice, Socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost, Sydväst, nämnden för funktionsstöd, äldre samt vård- och omsorgsnämnden, kulturnämnden, idrotts- och föreningsnämnden, kommunstyrelsen	Ej genomförd. Det är få exempel på hur barn och unga tillhörandes den sverigefinska minoriteten inkluderas i frågor som berör dem. Två exempel rapporteras under delmål 4 i planen för nationella minoritetsfrågor.
	Reglemente för Göteborgs Stads samråd med den sverigefinska minoriteten (2015) revideras i nära samverkan med Göteborgs Stads sverigefinska råd.	Kommunstyrelsen	Genomförd. Kommunfullmäktige fattade beslut om namnändring och nytt reglemente för Göteborgs Stads råd för den sverigefinska minoriteten som gällande från och med den 1 januari 2023. Ärendet har föregåtts av dialog i rådet vid två tillfällen med möjlighet till muntliga och skriftliga synpunkter samt en remissomgång.

